

Jak důležitý je pro podnikatele nový občanský zákoník?

14. 11. 2011 0:00 [Jana Bohutínská](#)

Nový občanský zákoník je svým rozsahem úctyhodné dílo a ministerstvo spravedlnosti si od něj slibuje „větší komplexnost a systematicčnost úpravy soukromoprávních vztahů, její zpřesnění a zjednodušení“. O obsahu občanského zákoníku již server Podnikatel.cz informoval v článku [Nový občanský zákoník ovlivní podnikání. Podívejte se jak](#). Jaký názor však na novinku v zákonu mají podnikatelé a právníci?

Právní nejistota a chybějící judikatura

Nový „tlustý“ zákon má nejen své obhájce, ale také kritiky. „*Občanský zákoník zatřese v základech všemi občanskoprávními vztahy, bude mít nedozírné důsledky a způsobí právní nejistotu takového rázu, že je to horší, než byly všechny privatizace dohromady,*“ shrnuje svůj postoj pro business server Podnikatel.cz advokátka Klára Samková.

Na právní nejistotu, kterou nový občanský zákoník způsobí, poukazuje také advokát Pavel Fabian z advokátní kanceláře [Fabian & Partners](#). Uvádí, že je zatím dost těžké říci, zda bude nová norma pro podnikatele, kteří potřebují mít dobré obecné právní povědomí, srozumitelná – to ukáže až praxe. „*Jednoznačnou nevýhodou bude určitě veliká právní nejistota (absence judikatury, nové pojmy – např. způsobilost k právním úkonům nahradí pojem „svéprávnost“), která se ovšem bude týkat nejen podnikatelů. Každý podnikatel se bude muset s novým zákonem seznámit, aby zjistil, zda v konkrétním případě jde o změny, které zásadně mění chod jeho záležitostí, či jde jen o změny tzv. kosmetické,*“ tvrdí Pavel Fabian.

Právě stávající bohatá právní judikatura podle něj kompenzuje nedostatky, které nynější úprava obsahuje. Je to dle jeho zkušeností z praxe například nedokonalá regulace právnických osob, nebo duplicita závazkových vztahů aktuálně upravených [občanským](#) i [obchodním zákoníkem](#). Jak vysvětluje, judikatura, zejména Nejvyššího a Ústavního soudu, má zásadní význam ve výkladu a interpretaci jednotlivých ustanovení, která jsou neurčitá, nebo je v určitých případech jejich výklad sporný. „*V nové právní úpravě bude nutné celou tuto cestu absolvovat znovu, neboť není možné předpokládat, že by byla zcela bezchybná a jednoznačná,*“ domnívá se Pavel Fabian.

Nejdůležitější změny v novém občanském zákoníku z hlediska podnikatelů podle advokáta Pavla Fabiana:

- Nový občanský zákoník **upravuje otázky související s podnikáním**, jež jsou dnes upravené v obchodním zákoníku (definice podnikatele, obchodní firma, závod, obchodní tajemství a jmění, úprava prokury atd.).
- Nová zásada, že **stavba je součástí pozemku**, s čímž souvisí zavedení práva stavby.
- **Při náhradě škody se nově upřednostňuje uvedení do původního stavu**, zatímco nynější úprava vychází z úhrady škody v penězích; „*pokud poškozený upřednostňuje náhradu škody uvedením do předešlého stavu, musí to výslovně navrhnout. Avšak*

i v případech, kdy je uvedení do předešlého stavu navrženo, soud je přízná, jen je-li možné a účelné. Naproti tomu, návrh občanského zákoníku zakotvuje náhradu škody uvedením do předešlého stavu jako standardní (předvolené) řešení,“ upřesňuje advokát; soud se od uvedení do původního stavu odchýlí k peněžitému plnění jen tehdy, pokud to navrhne poškozený, nebo pokud není uvedení do předešlého stavu možné; soud už také nebude zkoumat účelnost.

- Nově bude **méně přísná náhrada škody z provozní činnosti** – dnes musí podnikatel hradit náhradu i takové škody, kterou nezavinil a jejímu vzniku nemohl předejít, nově se zprostit odpovědnosti, pokud prokáže, že vynaložil „veškerou péči, kterou lze rozumně vyžadovat, aby ke škodě nedošlo“; výjimkou je zvláště nebezpečný provoz, kdy se odpovědnosti zprostit nelze.
- **Odstranění duplicit v občanském a obchodním zákoníku** – například v oblasti smluvního práva, či obecného závazkového práva (prodlení, promlčení apod.).
- **Větší pozornost se nově věnuje smlouvě o výkonu funkce.**
- Opouští se důležitost základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, takže **základní kapitál může být i 1 koruna** oproti dnešním minimálním 200 tisícům korun; zároveň ale společnost nesmí poskytnout žádné plnění, pokud by si tím způsobila úpadek.
- Zavádí se možnost, aby **akcionář vlastnil akcie různého druhu** a je tedy na akciové společnosti, jaké akcie vydá; společnost tak může vytvářet složitější struktury, „*čemuž napomáhá také druhá změna, totiž zavedení volby mezi monistickou a dualistickou strukturou řízení společnosti. Bude na společnosti, zda bude její činnost a majetek spravován správnou radou nebo představenstvem a dozorčí radou,*“ uzavírá Fabian.

Podnikatelé: Nový zákon je příslib k lepšímu

„Nové soukromé právo je příslibem pro podnikatele k lepšímu. Jde zejména o financování koupě/prodeje firmy z jejích vlastních prostředků, dále založení s. r. o. za 1,- Kč, řetězení s. r. o. (zakládání dceřiných s. r. o. bez omezení,) či odbourání potřeby znaleckého ohodnocení věcných vkladů do s. r. o. nebo odbourání nejasností kolem odpovědnosti statutářů a manažerů,“ vypočítává přínosy nového občanského zákoníku pro podnikatele Eva Svobodová, generální ředitelka [Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR](#). Minusem „revoluční rekodifikace“ však podle ní může být přeměna zaběhlých principů a také nové pojmy, se kterými se bude muset seznámit jak laická, tak i odborná veřejnost.

Když má Eva Svobodová odpovědět na otázku, jaký konkrétní problém z praxe dosavadní zákonná ustanovení upravovala nedostatečně, a nový občanský zákoník to napравuje, vybírá dvě oblasti – **flexibilnější řízení s. r. o.** a také **přesnější pravidla odpovědnosti manažerů**, kteří přivedou společnost úmyslně do úpadku.

Větší flexibilita se týká třeba případu, kdy podnikatel vlastní s. r. o., ale také vlastní živnostenské oprávnění a občas potřebuje převádět aktiva mezi společností a svým obchodním majetkem. Nyní se v tomto případě nevyhne mnoha formalitám, včetně oceňování, které nová úprava odbourává. „*V mezích daňových předpisů si budete majetky moci převádět dle potřeby, třeba i za ceny zcela symbolické nebo zcela subjektivní,*“ komentuje tuto změnu Eva Svobodová.

A k odpovědnosti manažerů dodává, že podle nové úpravy bude statutární orgán společnosti osobně ručit za to, že přivedl společnost úmyslně do úpadku, nebo úpadku nezabránil, ačkoliv mohl. „*O tom, zda se takové ručení aplikuje, bude rozhodovat soud na základě jasných důkazů, aby naopak nedocházelo k mechanickému dovolávání se odpovědnosti a tím i popření pravidla podnikatelského úsudku,*“ upřesňuje. Před odpovědností přitom manažera nezachrání ani to, že včas rezignuje. Nová úprava tak podle ní jasně ukazuje, v jakých mantinelech se mají a mohou manažeři chovat. **[Čtěte také: Zavede se trestní odpovědnost firem. Jde o návrat k principu kolektivní viny?](#)**

Bedřich Danda, předseda představenstva [Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR](#), se domnívá, že již bylo načase občanský zákoník aktualizovat. Poukazuje však na konkrétní problém z praxe, který ani nový zákon neřeší: „*Pokud např. někdo v USA vytuneluje firmu a majetek vyvede přes dvacet společností někam jinam, tak americké právo vrátí všechny smlouvy o 10 let zpět a věřitel se dobere majetku vytunelované firmy. A to vrácení smluv jde velmi rychle. To se asi v ČR nehodí. Navrhoval jsem to za Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR již v roce 1992!*“

<http://www.podnikatel.cz/clanky/obcansky-zakonik-pozitivni-zmeny-pravni-nejistota/>